

Bijlage 2: Startnotitie Sport- en beweegvisie 2026 – 2040

Samen in beweging

Deze startnotitie beschrijft hoe de nieuwe sport- en beweegvisie vormgegeven gaat worden, welke kaders/thema's opgenomen en uitgewerkt gaan worden, het participatieproces en hoe het proces er inhoudelijk en procesmatig uitziet. Begonnen wordt met de stand van zaken van de huidige sportnota en bouwstenennotitie sport en bewegen. Daarna komt het participatieproces aanbod. En als laatste het proces en planning.

Besluit

1. *Deze startnotitie als uitgangspunt te nemen voor de ontwikkeling van de nieuwe sport- en beweegvisie 2026–2040, gericht op het versterken van de gezondheid door een leven lang te sporten en bewegen.*
2. *De nieuwe visie wordt ontwikkeld met brede participatie van inwoners, partners en sport- en beweegaanbieders*
3. *Kennis te nemen van het proces en de planning, waarin na vaststelling van deze startnotitie het participatieproces in februari 2026 van start gaat, met als doel de definitieve visie in het 4^e kwartaal 2026 voor te leggen aan de raad.*

1. Aanleiding

De huidige sportnota van de gemeente Maastricht loopt af in 2025. In de programmabegroting 2026 is opgenomen dat er een nieuwe sport- en beweegvisie komt.

We zien dat de sport- en beweegdeelname in Maastricht weliswaar stijgt, maar dat deze groei niet gelijkmatig verdeeld is. In specifieke wijken blijft deelname achter, en met name onder ouderen blijft het beweeggedrag een aandachtspunt. Dit toont aan dat bestaand beleid sommige groepen onvoldoende bereikt en dat maatwerk en nieuwe accenten nodig zijn.

Daarnaast verandert de manier waarop inwoners aan sport en beweging doen in rap tempo. Waar traditionele verenigingen ooit de ruggengraat vormden, neemt het aantal leden en vrijwilligers af. Tegelijkertijd groeit de vraag naar flexibel, ongeorganiseerd en laagdrempelig sporten, zowel bij jongeren als volwassenen. Ook spelen maatschappelijke trends een rol: individualisering, druk op de openbare ruimte, veranderende leefstijlen en een toename van stress en mentale klachten vragen om een breder beleid waarin sport en bewegen bijdragen aan lichamelijke én mentale gezondheid.

Een nieuw sport- en beweegvisie is bovendien essentieel om sport en bewegen toegankelijk, betaalbaar en inclusief te houden. De complexiteit van wet- en regelgeving, stijgende kosten en toenemende concurrentie om ruimte en middelen maken het noodzakelijk om keuzes te maken en de beschikbare middelen effectief in te zetten. Met een nieuwe sport- en beweegvisie kan Gemeente Maastricht inspelen op deze uitdagingen en samen met partners en inwoners werken aan een toekomstbestendig sport- en beweegklimaat.

Tot slot is de urgentie voor nieuw beleid groter dan ooit. De meerwaarde van sport en bewegen voor de gezondheid is nog nooit zo duidelijk geweest. Investeren in een toekomstgerichte aanpak betekent investeren in een gezonde, verbonden en veerkrachtige stad.

1.1 De huidige sportnota en bouwstenennotitie sport en bewegen.

De looptijd van de sportnota 2020 Mee@bewegen, die op 21 mei 2013 door de Raad werd vastgesteld, is met de bouwstenennotitie Sport en Bewegen in december 2020, door het college, verlengd tot 2025. De bouwstenennotitie was geen compleet nieuwe koers, maar een update en aanscherping van de bestaande sportnota, gebaseerd op:

- De sportnota Mee@bewegen 2020
- De evaluatie van de sport- en beweegdeelname, sport- en bewegingsstimulering en verenigingsondersteuning
- Het Maastrichts Sportakkoord
- De Omgevingsvisie 2040

De belangrijkste doelstelling van de sportnota – het stimuleren van sport- en beweegdeelname onder inwoners van Maastricht – bleef behouden. Wel werden er twee accenten aangebracht. Uit de evaluatie bleek dat de sport- en beweegdeelname in de hele stad is gestegen, maar deze groei achter bleef in specifieke wijken en dat ouderen nog steeds te weinig bewegen. Vandaar de toevoeging van twee accenten:

- Voor de prioriteitswijken werd het streven om het niveau van sport- en beweegdeelname vast te houden, omdat daar de afgelopen jaren een daling zichtbaar was.
- Voor senioren werd ingezet op behoud van het bestaande niveau, met als ideaal een lichte toename in deelname aan sport- en beweegactiviteiten.

Dat gaf voldoende basis om niet te kiezen voor een nieuwe koers maar voor een update en aanscherping. Dit werd vertaald in de bouwstenen notitie sport & bewegen waar vanuit een overkoepelende kapstok vervolgens drie uitvoeringsnota's zijn vastgesteld:

- De uitvoeringsnota sport- en bewegingsstimulering 2020-2025 geeft aan hoe we sport- en bewegingsstimulering verder vorm gaan geven. (Vastgesteld door college op 1 december 2020)
- De raadsnota Beweegvriendelijk Maastricht, gericht op sport en bewegen in de openbare ruimte (Vastgesteld door de raad op 13 april 2021. Vervolg nota vastgesteld op 25 april 2023)
- Tweede tranche binnensportaccommodaties (Deel 1 vastgesteld door de raad op 17 december 2024 Actualisatie Integraal Huisvestingsplan (IHP) Primair & Speciaal Onderwijs en Binnensportaccommodaties gemeente Maastricht 2025 tot en met 2028 Deel 2 vastgesteld door de raad op 25 februari 2025 IHP VO en Binnensportaccommodaties 2025 tot en met 2040)

2. Doel en speerpunten

Gezien het aflopen van de huidige sportnota en het groeiende belang van sport en bewegen voor de gezondheid in een dynamische samenleving, is het opstellen van een nieuwe sport- en beweegvisie noodzakelijk. Deze visie biedt een gezamenlijke basis om met partners te werken aan het vergroten van de sport- en beweegdeelname van de inwoners van Maastricht. De positieve uitwerking van sport en bewegen geldt voor ieder individu. Waar het ooit begon als plezierig tijdverdrijf is het belang van sport en bewegen nog nooit zo duidelijk zichtbaar geweest als de laatste jaren. Zeker in een tijd van individualisering; met veel verleidingen, prikkels en drempels die de motivatie om in beweging te komen juist beperken.

Naast sport wordt bewegen, als belangrijk onderdeel van een gezonde leefstijl, steeds nadrukkelijker meegenomen. Bewegen heeft een positieve uitwerking op je fysieke en mentale fitheid, het krijgen en/of behouden van een gezond gewicht, het versterkt het immuunsysteem en biedt een uitlaatklep voor stress. Samen bewegen leidt tot het hebben van sociale contacten.

Uiteraard is sport als doel nog steeds heel belangrijk. De mogelijkheid om in een sporthal, zwembad, de openbare ruimte of op een sportpark al dan niet (on-) georganiseerd te kunnen sporten blijft een belangrijke basis voor het faciliteren van sport in Maastricht. Wel zetten we sport en bewegen steeds vaker in als middel door de belangrijke bijdrage daarvan aan een gezonde leefstijl. Door het gedachtegoed van positieve gezondheid te integreren, kunnen we sport en bewegen niet alleen inzetten als middel voor fysieke fitheid, maar ook als katalysator voor bredere maatschappelijke doelen zoals veerkracht, zingeving en sociale participatie.

Waar voorheen vooral de traditionele verenigingen de kern waren van onze maatschappij, zien we nu de opkomst van ongeorganiseerd sporten, de groei van de ondernemende sport- en beweegaanbieder, de toename van sporten en bewegen in de openbare ruimte etc. Daarom is het belangrijk om sport en bewegen levenslang onderdeel te laten zijn van het dagelijks leven. Dit kunnen we alleen bereiken samen met inwoners en alle sport- en beweegaanbieders.

2.1 Impact/doel nieuwe sport- en beweegvisie

Maastricht zet in op een goede fysieke, mentale en sociale gezondheid van haar inwoners. Samen met partners, sport- en beweegaanbieders en inwoners maken we sport en bewegen voor iedereen toegankelijk, betaalbaar en bereikbaar. Door samen de stad zo in te richten dat inwoners uitgedaagd worden om actief te zijn en blijven. En door samen te zorgen voor een gevarieerd sport- en beweegaanbod. Activiteiten en faciliteiten die passen bij de behoeften van nu en in de toekomst.
Samen zorgen we voor (meer) beweging

Doel: Zoveel mogelijk Maastrichtenaren hun leven lang (meer) laten sporten en bewegen.

Impact: Het sport- en beweeggedrag van Maastrichtse inwoners is erop gericht om zo lang mogelijk actief en gezond te blijven.

Het doel en de impact van sport en bewegen gaan we met behulp van een uitvoerig participatieproces samen met de stad verder uitwerken.

2. Speerpunten

Zoveel mogelijk Maastrichtenaren hun leven lang (meer) laten sporten en bewegen, willen we bereiken met een 6-tal speerpunten, die we met behulp van een uitvoerig participatieproces samen met de stad toetsen verder uitwerken.

1. Het zichtbaar maken van sport als doel èn middel: sport is het sociaal bindmiddel van onze stad;
2. Het stimuleren van sport en bewegen voor alle inwoners: met extra aandacht voor die inwoners die een steuntje in de rug nodig hebben;
3. Het versterken van sportclubs en informele sportinitiatieven;
4. Het verbeteren van de openbare ruimte als beweegvriendelijke omgeving;
5. (Multifunctionele) Sport- en beweeglocaties die klaar zijn voor de toekomst;
6. Het bevorderen van samenwerking tussen sport- en beweegaanbieders.

Vanuit de omgevingsvisie wordt dit ruimtelijk vertaald naar een beweegvriendelijke leefomgeving en voldoende ruimte voor sport en bewegen. In de stadsvisie is de gezonde stad een centraal thema, waarbij bewegen vanzelfsprekend onderdeel wordt van het dagelijks leven. De sociale visie benadrukt preventie en positieve gezondheid, met aandacht voor een veilige en toegankelijke omgeving waarin iedereen kan meedoen. Zo wordt gezondheid niet alleen gezien als zorg, maar als iets dat groeit uit een actieve en gezonde leefstijl voor alle inwoners.

3. Participatie

3.1 Doel van de participatie

Het participatieproces rondom de nieuwe sport- en beweegvisie kent twee doelen:

- Bredere en beter gedragen plannen: de inhoud beter maken. Het bevragen en betrekken van anderen helpt om betere plannen te maken. Door belangen, kansen en zorgen in beeld te brengen en gebruik te maken van ideeën, kennis en ervaringen van de stad kan de sport- en beweegvisie versterkt worden.
- Belangen helder hebben: het helder in beeld hebben van belangen en/of denkwijzen maakt een zorgvuldige afweging mogelijk. Het brengt een breder perspectief van inzichten mee. Door ook duidelijk te laten zien welke afwegingen daarbij gemaakt worden, kunnen we de keuzes tijdens de besluitvorming goed verantwoorden.

3.2 Vormen van participatie

Conform het participatiekader van de gemeente Maastricht onderscheiden we onderstaande twee vormen van participatie (Informerende is altijd van toepassing).

1. MEEpraten: Door de stad te laten meepraten krijgen we meningen, adviezen, standpunten, ideeën en belangen helder in beeld. Deze vorm van participatie gaat gelden voor het hele participatieproces.

2. SAMENwerken: gaat over de mogelijkheid voor anderen om de verantwoordelijkheid voor (een deel van) de uitvoering te dragen. We gaan met inwoners en sport- en beweegaanbieders in gesprek over wie welke rol oppakt en wie welke verantwoordelijkheid heeft. Wie kan en wil op welke wijze bijdragen aan het doel om meer Maastrichtenaren een levenslang te laten sporten en bewegen. Alleen samen kunnen we dat doel bereiken.

Meebeslissen is niet van toepassing aangezien de uiteindelijke besluitvorming bij de raad ligt. Met deze startnotitie heeft de raad de richtlijnen voor de participatie meegegeven.

3.3 De beïnvloedingsruimte van de participatie

MEEpraten

Bij de vorm "meepraten" is de beïnvloedingsruimte breed, maar niet onbeperkt. De stad kan invloed uitoefenen op de inhoud en richtinggevend advies geven, doordat standpunten en belangen van inwoners, organisaties en betrokkenen duidelijk worden. De voorgestelde speerpunten/richtingen worden getoetst, voorkeuren kunnen worden aangegeven, aangevuld of gewijzigd worden in de uiteindelijke sport- en bewegvisie. De uiteindelijke besluitvorming blijft echter bij de raad. De participatie zorgt dat alle relevante geluiden gehoord worden.

SAMENwerken

Bij "samenwerken" is de beïnvloedingsruimte anders omdat deelnemers medeverantwoordelijkheid dragen voor (delen van) de uitvoering. Hier wordt samen met inwoners en partners besproken wie welke rol en verantwoordelijkheid op zich neemt/heeft. Deelnemers hebben dus directe invloed op hoe doelen worden gerealiseerd en kunnen ook zelf bijdragen aan de aanpak en uitvoering ervan. Veel sport- en beweegaanbieders hebben een rol in het stimuleren, aanbieden en faciliteren van sport en bewegen in Maastricht. De gemeente werkt actief samen met anderen aan het realiseren van het doel om Maastrichtenaren (meer) te laten sporten en bewegen. Partijen hebben invloed op de uitvoering. De uiteindelijke besluitvorming ligt echter nog steeds bij de raad.

3.4 Participatieproces

Na vaststelling van deze startnotitie wordt in februari 2026 gestart met een uitgebreid participatieproces gericht op bovenstaande vormen van participatie. Doel is het creëren van breed draagvlak, samenwerking en inhoudelijke input. Vanuit een stakeholders analyse wordt een passend participatieproces opgesteld. Dit proces omvat onder andere:

- **Jongeren- en studentenparticipatie** i.s.m. onderwijsinstellingen waarbij we zowel digitaal als fysiek meningen, adviezen, ervaringen en ideeën, wensen, ophalen.
- **Gesprekken met buurten op stadsdeelniveau**
- **Themabijeenkomsten/sportcafés** met sport- en beweegaanbieders (zoals verenigingen en maatschappelijke ondernemers) en partners
- **Expertmeeting** met landelijke, regionale en lokale experts.
- **Afsluitende sessie** in voorjaar 2026 om participatieresultaten te valideren en beleidsprioriteiten te bespreken.
- **Raad:** Een actieve **themabijeenkomst** en een afsluitende **informatiesessie** waar opgehaalde informatie uit het participatieproces gedeeld wordt.

4. Proces

Het realiseren van een nieuwe beleidsvisie vraagt om een gestructureerde, transparante en participatieve aanpak. Door aandacht te schenken aan analyse, visievorming, consultatie, participatie, uitwerking en evaluatie, ontstaat een visie die niet alleen richtinggevend is maar ook breed wordt gedragen en daadwerkelijk tot impact leidt. Elke fase biedt kansen om draagvlak te vergroten en gezamenlijk eigenaarschap te ontwikkelen. Impact gedreven beleid legt de nadruk op het meten en maximaliseren van de positieve effecten en resultaten van beleid. De opgehaalde informatie, adviezen, ideeën en wensen uit het participatieproces worden, waar mogelijk, verwerkt in de nieuwe sport- en bewegvisie. Om te komen tot de sport- en bewegvisie worden de volgende fasen/stappen doorlopen:

Analyse

- Evaluatie huidige nota en bouwstenen notitie met in ieder geval de onderdelen sport- en beweegdeelname, uitvoeringsprogramma sport- en bewegingsstimulering, evaluatie accommodatiebeleid.
- Omgevingsanalyse: belangrijkste trends en ontwikkelingen sport- en bewegen, relatie met bestaande visies in Maastricht, input participatieproces etc.

Doelstellingen/ Impact

- Samen met stakeholders waaronder sport- en beweegaanbieders, inwoners, zorg- en onderwijsinstellingen, Maastricht Vitale stad etc., opstellen impact statement
- Verwerken van feedback, inzichten en afspraken uit het participatieproces en dit terugkoppelen naar deelnemers en raad.

Outcome (resultaten) en output (activiteiten)

- Opstellen van de sport- en bewegvisie inclusief een planning en proces voor de vertaling van de visie naar concrete programma's waaronder:
 - Uitvoeringsprogramma sport- en bewegingsstimulering, tarievennota, uitvoeringsprogramma beweegvriendelijke omgeving inclusief straat sport, accommodaties etc.

Monitoring, indicatoren, en evaluatie

- Opstellen monitoring: hoe gaan we beoordelen of de implementatie van de visie leidt tot de gewenste resultaten.
- Met welke prestatie indicatoren (kwalitatief en kwantitatief)
- Evaluatiestructuur

5. Planning

Wat	Wanneer
Behandeling domeinvergadering	2 december 2025
Vaststelling raad	27 Januari 2026
Participatieproces	Februari t/m april 2026
Themasessie raad	April 2026
Afsluitende sessie en terugkoppeling participatie aan de deelnemers	Juni 2026
Terugkoppeling raad/ informatiebijeenkomst raad	Juni 2026
Besluitvormingstraject college en raad via stadsronde, raadsronde en raadsvergadering.	4 ^e kwartaal 2026

6. Financiën

Er is een incidenteel budget begroot van €25.000,- euro en dit wordt hoofdzakelijk ingezet voor het uitvoeren van het participatieproces. Deze kosten wordt gedekt uit het beschikbare beleidsbudget sport.

Aldus besloten door de raad der gemeente Maastricht in zijn openbare vergadering van 27 januari 2026

de griffier,

de voorzitter,